

Nr 483.

Av herr **Henriksson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 221, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m.

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 221 har förslag avgivits till lag om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete. Förslaget grundar sig på ett betänkande, som avgivits av 1942 års semesterkommitté.

I lagförslaget har bl. a. nattarbete under viss tid generellt antagits vara »särskilt pressande och hälsofarligt». Grunden för detta antagande synes, som framgår av betänkandet, vara hämtad från allmänna iakttagelser och erfarenheter inom industriella eller direkt produktiva arbetsområden. Ur betänkandet kan inhämtas (s. 168), att arbetstagare »med huvudsaklig tjänstgöring nattetid» uppgå till ett antal av 3 380 personer. Sagda siffra torde riktigt återgiva det ungefärliga antalet av dem, som nattetid äro sysselsatta med arbete i den mening, som kommittén synes avse, nämligen produktivt eller industriellt arbete. Utöver det nämnda antalet finnes emellertid ett stort antal anställda, vilka äro sysselsatta med tillsyn och vakthållning. Såsom arbetsgivare för dessa stå i första hand de yrkesmässigt bedrivna vaktföretagen, vilka beräknas sysselsätta minst 1 200 nattvakter. Därutöver kan man antaga, att omkring 2 500 personer äro direkt anställda av olika industrier, verkstäder, sågverk, magasin och upplag samt banker och andra inrättningar för bevakning nattetid. Det sammanlagda antalet nattvakter torde kunna beräknas till ett större antal än alla de övriga nattarbetarna tillsammans. Oaktat kommittén i utredningen icke synes ha räknat med nattvaktsarbetet har likväl lagförslaget givits en sådan avfattning, att den blir tillämplig å nattvakterna, vilka i allmänhet utföra ett sammanhängande regelbundet arbete nattetid. Det synes som om vägande skäl finnas att icke inbegripa nattvakterna under de nya semesterbestämmelserna. Ehuru kommittéutredningen icke sysslat direkt med nattvakternas arbetsförhållanden kan därav indirekt utläsas att nattvaktssysslan icke är särskilt pressande eller hälsofarligt arbete. Sålunda ha arbetstagare i treskift eller tvåskift med dag och nattgång ställts utanför förslaget. Även av i betänkandet intagna utlåtanden kan man sluta sig till att nattvakterna på grund av sin regelbundna tjänstgöring äro ur hälsosynpunkt bättre ställda än såväl nämnda skiftarbetare som ett flertal

andra arbetstagare, vilka icke falla under den nya lagen. Belysande härför äro särskilt yrkesinspektörernas yttranden (s. 171—174), nämligen:

dels inspektören i elfte distriktet, vilken upptager sju olika kategorier hälsofarliga betingelser, varav icke någon är tillämplig å nattvaktssysslan,

dels inspektören i nionde distriktet, som påpekar vissa dagsljusförhållanden, i vilket hänseende nattvakterna ur rekreations- och fritidssynpunkt äro bättre ställda än flertalet andra arbetstagare (s. 113 och 114),

dels ock inspektören i sjätte distriktet, vilken påpekar, att det ej är själva nattarbetet utan omläggningen av arbetstiderna, som utgör det pressande momentet (s. 74).

Det finns enligt vår mening icke något skäl varför nattvakterna skulle tillerkännas större semesterförmåner än andra arbetstagare, som äro ur ifrågavarande synpunkter likställda eller sämre lottade.

Nattvaktssysslan förekommer ofta som ett slags pensionsbefattning för äldre anställda och tjänstemän, därför att den anses vara en lätt sysselsättning. Det händer till och med att nattvaktsuppdrag utföras som bisyssla.

En nattvakt, som utför inomhusbevakning, vistas därvid i lokaler, som i allmänhet äro avsedda för ett flertal personer. Ventilationsanordningar och andra sanitära anordningar äro avpassade härför och för arbete, som ofta är förenat med trängsel, buller, rök och damm. Då nattvakten i samma lokaler utför sin syssla, är han ensam, maskinerna stå stilla och luften är renare och mindre ohälsosam. Otvivelaktigt arbetar han då under bättre hygieniska betingelser än de dagarbetande i samma lokal. Vidare får nattvakten i allmänhet under sitt arbete god motion och frisk luft, vilket i sin tur återverkar på hans förmåga att effektivt tillgodogöra sig sömnen under dagens timmar. Den som uppsöker sin vila efter att ha tillbringat arbetsdagen i trånga, bullrande och dammiga lokaler eller i kvalmig luft å kontor eller annan arbetsplats har icke samma förmåga att tillgodogöra sig vila och sömn som den, som kommer från arbete i frisk luft och i övrigt sunda förhållanden. Olägenheten av sovtidens förläggning blir härigenom väl kompenserad. Flertalet nattvakter befinna sig i allmänhet under stor del av arbetstiden utomhus och i ständig rörelse. De ha goda möjligheter att finna rekreation i sol och luft utomhus under dagen utan att försumma de timmar sömn, som äro nödvändiga för hälsan. Erfarenheten har ävenledes visat, att det nödvändiga antalet timmar sömn med stor fördel kan uppdelas i två omgångar, varigenom effektivare sömn erhålles och ytterligare möjligheter till rekreation i dagsljuset och solskenet äro för handen. Det är mycket vanligt, att nattvakterna tillbringa åtskilliga timmar av sommardagarna under friluftsliv och bad. Möjligheterna härtill äro betydligt större än dagarbetarnas. Den rekreation, som nattvakten kan erhålla

genom ett förståndigt utnyttjande av det direkta solljuset under dagen är ur hälsosynpunkt av mycket stort värde. Enligt det i betänkandet intagna läkarutlåtandet erfordras endast »5—10 minuters vistelse i solsken för att den dagliga skyddsdosen av D-vitamin skall bildas, om än bara ansiktet hålles blottat», (s. 11). Då flertalet dagarbetare ändå befinna sig i »biologiskt mörker» (s. 114) torde man kunna påstå, att nattvakten i detta avseende icke är utsatt för större hälsofara än andra arbetare.

Då nattvakten erhåller sin ordinarie lagstadgade semester, kan han i allmänhet beredas möjlighet att med semestern kombinera sina regelbundet återkommande frinätter, varigenom den effektiva semestern utökas ytterligare med två dygn.

Sjuklighetsprocenten är för nattvakterna mycket låg, och yrkessjukdomar äro helt okända.

Yrkesdefinieringen av nattvaktssysslan är på grund av arbetets särart mycket lätt att bestämma. Det torde därför ej behöva bereda några tekniska svårigheter att ur lagen utbryta denna kategori av arbetstagare.

Det hemställles,

att riksdagen, under förutsättning av bifall till Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition nr 221 i vad den avser förslag till lag om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete, ville från § 1, 3 i nämnda lag meddela en särskild undantagsbestämelse för arbetstagare, vilka ha såsom uppgift att utöva vakttjänst, som icke är förenad med utförande av andra än tillfälliga och av omständigheterna påkallade arbetsprestationer.

Stockholm den 30 april 1946.

Torsten Henriksson.
